

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kotonen, Tommi

Title: Huhupuheita Hitleristä kahvipöytäkeskustelun ratoksi

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Kotonen & Agricola - Suomen historiaverkko, 2018.

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

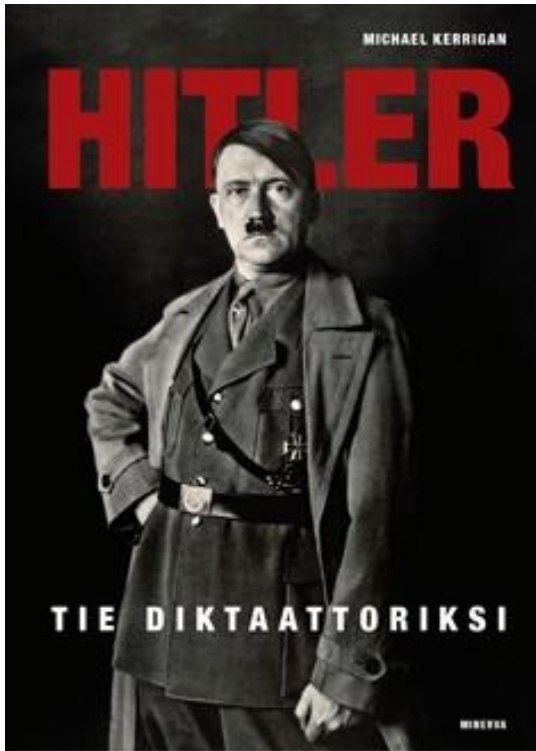
Please cite the original version:

Kotonen, T. (2018). Huhupuheita Hitleristä kahvipöytäkeskustelun ratoksi. *Agricolan kirjavarvostelut*, 15.9.2018. <https://agricolaverkko.fi/review/huhupuheita-hitlerista-kahvipoytakeskustelun-ratoksi/>

Huhupuheita Hitleristä kahvipöytäkeskustelun ratoksi

15.9.2018 | Tommi Kotonen

Runsaasti kuvitettu elämäkertateos Adolf Hitleristä ei onnistu tuomaan aiheeseen juurikaan uutta. Erilaisia huhuja ja salaliittoteorioita sitä vastoin kirjassa riittää.

Kerrigan, Michael: *Hitler - Tie diktaattoriksi* [*Hitler - The Man Behind the Monster*]. Minerva, 2018. 224 sivua. ISBN 9789523126091.

Skotlantilainen **Michael Kerrigan** on toimittaja ja erilaisiin historian synkkiin ja pimeisiin puoliin erikoistunut tietokirjailija. Hän on maininnut kirjoittaneensa noin kuusikymmentä kirjaa. Siten ei voine pitää yllättävänä, että hän on laajentanut tuotantoaan Saksan johtajasta **Adolf Hitleristä** kertovalla kirjalla. Eikä yllättävänä voi pitää sitäkään, ettei hänellä oikeastaan ole aiheesta mitään omaperäistä sanottavaa.

Kirjaa hyvin kuvaavassa katkelmassa Kerrigan paheksuu sitä, että ”sensaatiohakuiset kirjailijat ovat tietenkin takertuneet niihin lukuisin lääkeaineisiin, joista Hitler oli ilmeisesti riippuvainen”, ja sensaatiohakuisten kirjailijoiden tapaan kuluttaa sitten sivun verran juurikin näistä

lääkeaineista kertoakseen – sivuuttamatta tietenkään sitä joidenkin historioitsijoiden väittämää seikkaa, että Hitler kärsi ”vakavista ilmavaivoista”. Vaikka Kerrigan siis selostaa pyrkivänsä kumoamaan yleisimpiä myyttejä ja harhaluuloja, hän toistaa niistä jokseenkin kaikki. Usein hän myös jättää ilmaan sen, pitääkö tarina paikkaansa vai ei. Siten jutustelu vaikuttaa paikoin sensationalismilta.

Adolf Hitler lapsuudenkuvassa

Selitystä Hitlerin teoille haetaan erityisesti lapsuuden traumoista, joihin Kerrigan palaa päätössanoissaankin. Nämä pohjaavat kuitenkin suurelta osin spekulatioille ja kuulopuheille. Kerrigan tuntuu oletavan liki synnynnäisen pahuuden tapahtumien ja toimien selittäjäksi, vaikka radikalisoituminen on yleensä pikemminkin prosessi – Hitlerinkin tapauksessa. Tällaiseen prosessiin

Adolf Hitler koulukuvassa

Kerriganinkin ajoittain viittaa mutta palaa silti lopulta lapsuuden psykologisiin seikkoihin. Vaikka Mein Kampfiin viitataan, eroa ei tehdä sen kahden eri osan välillä joista vain toinen julkaistiin Hitlerin eläessä, ja joiden välilläkin näkyy joitain muutoksia näkemyksissä.

Kirjassa kiinnittää huomiota myös kuvauksen tasojen raju vaihtelu: Kerrigan saattaa eritellä laivaston tonnilukuja ja alusluokkia yksitellen, mutta holokausti kuitataan reilun puolen sivun kuvauksella. Tämä ehkä heijastelee Kerriganin lapsenomaista innostuneisuutta erilaisista sotavehkeistä. Ristiriitaista tämä on kuitenkin sikäli, että kirjoittaja alleviivaa Hitlerin pahuutta lähes joka käänteessä.

Adolf Hitler ensimmäisen maailmansodan aikana (istumassa oikealla) Bundesarchiv Bild 146-1974-082-44. Wikimedia Commons.

Parhaimmillaan Kerriganin kirja on luodatessaan Hitlerin aatteiden taustoja. Näissä kohden ongelma on kuitenkin siinä, ettei kirjoittaja onnistu eksplikoimaan eri aatevirtausten tarkempaa yhteyttä Hitlerin omaan ajatteluun, saati myöhempään toimintaan. Erittelyt jäävät siten varsin tyngiksi. Paikoin Hitleriä ei useaan sivuun edes mainita, ja vaikuttaa kuin kirjoittaja olisi koostanut joitain osia aiempien, Hitleriin liittymättömien kirjojensa pohjalta. Aatehistoriassakin on, muutamien muiden virheiden ohella, selvää huolimattomuutta. Esimerkiksi [Martin Heidegger](#) (1889-1976), jonka filosofisesti vaativiin teoksiin Hitler tuskin koskaan perehtyi, mainitaan yhtenä inspiraation lähteenä.

Kirjan ehkä suurin ongelma piilee kuitenkin siinä, ettei Kerrigan kaikista psykologisoineistaan huolimatta onnistu luomaan kokonaiskuvaa päähenkilöstään. Yksityiskohtien ja esiteltyjen hahmojen ja tapahtumien merkitystä Hitlerin uran tai aatteellisen kehityksen suhteen ei aseteta juuri mihinkään mittasuhteisiin. Paikoin käytetään sivukaupalla tilaa puntaroiden Hitlerin suhdetta henkilöihin joita tämä ei välttämättä koskaan edes tavannut. Kerriganilla ei ole omaa tarinaa kerrottavanaan, vaan vain joukko muusta kirjallisuudesta koottuja anekdootteja ja huhuja. Lyhyen, vain englanninkielisiä ja englanniksi käännettyjä teoksia sisältävän kirjallisuusluettelon perusteella hän ei ole myöskään kovin laajalti edes aiheeseensa perehtynyt.

Hitler harjoittelemassa puhettaan peilin edessä 1925.

Kuvahistoriikit muodostavat historiankirjoituksessa oman genrensä. Tämä teoskin voidaan ehkä sellaisiin lukea, vaikka kuvilla ei itse kertomuksen kannalta olekaan ainakaan paikoin suurta lisäarvoa. Joissain yhteyksissä pyritään kuitenkin tulkitsemaan kuvia niin psykologian kuin propagandankin näkökulmista. Hitlerin poseerauksista ja tuimista ilmeistä haetaan päättäväisyyttä ja ”silmistä paistavaa määrätietoista vallanhalua”. Olivatko poseeraukset sitten ajalleen tyypillisiä, vai oliko niissä jotain poikkeuksellisuutta, sitä teos ei avaa. Samoin propagandakuvia esitellessä niitä ei suhteuteta aikansa poliittiseen estetiikkaan. Maalauksia esitetään todisteena Hitlerin taiteilijanlahjojen keskinkertaisuudesta.

Kaikkiaan Kerriganin teos on yhden sortin kahvipöytäkirja: paljon komeita kuvia, isokokoinen taitto ja monia lyhyesti kerrottuja, raflaavia huhuja joista saattaa seurustelun lomassa riittää puheenpartta, sekä runsaasti tietolaatikoita pikaisesti vilkaistavaksi. Vakavasti otettavaksi tietokirjaksi siitä ei kyllä ole, ja Hitlerin persoonasta kiinnostuneille on tarjolla myös suomeksi paljon ansiokkaampia, hyvin kirjoitettujakin teoksia.

Vaikka Kerriganin teos onkin siis varsin köykäinen esitys, se voi silti runsaasti kuvitettuna ja helppolukuisena opuksena palvella ainakin sitä, että se saa lukijansa etsiytymään hieman syvällisemmin aiheitaan käsittelevän kirjallisuuden pariin.

Lisätietoja

- [Ian Kershaw'n kattava Hitler-elämäkerta ilmestyi suomeksi](#)

Kirjoittaja

Tommi Kotonen, tutkimuskoordinaattori, Jyväskylän yliopisto.
[Lähetä kirjoittajalle sähköpostia](#)